

EKUADOR

SUMENDIEN ERREINUA CHIMBORAZO (6263 m) ETA COTOPAXI (5897 m)

Bi mila eta hogei ta bateko abenduaren hogei ta bosta, Eguberri eguna. Quito, Ekuador, Andeak. Bi mila zortziehun eta berrogei ta hamar metroko garalera. Hamar graduko temperatura. Gaueko bederatziak eta berrogei ta hamasei.

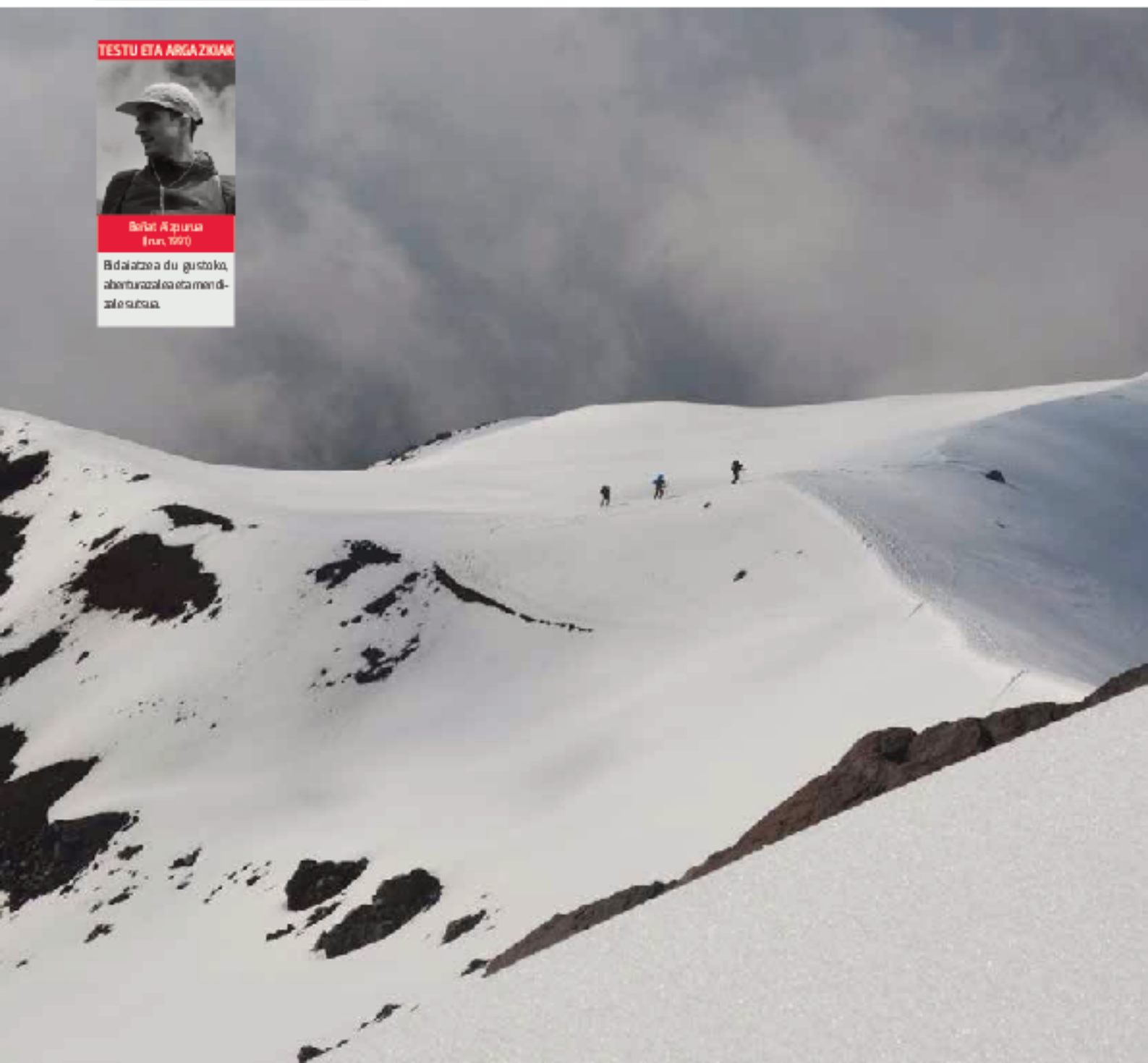
Cotopaxiko gailan paleokurako bidetan

TESTU ETA ARGAZKIAK

Borja Alvarado
(Euzk., 1991)

Bidalatzea du gustoko,
abenturazalea eta mendizale nabia.

Aspaldiko lagunekin elkartzeko leku txarririk ez den arren, hauxe hautatu dugu guk: Ozeano Atlantikoaren beste aldean eta mundua bitan erdibitzen duen marra ikusezinaren gainean kokatzen den hiria.

Bak oitzak bidaia bere kabuz egin ostean, esandako leku eta orduan azaldu gara biek eta irribarre zabal batekin eman diogu elkarri ongi etorrria. Egia esan, hegaldiaren ajeak jota utzi gaitu eta azkar batean oheratzea erabaki dugu. Lo-lekua hiri erdigunetik gertu dugu, oraindik aurrez aurre ezagutzen ez ditugun Ibon eta Oscarren

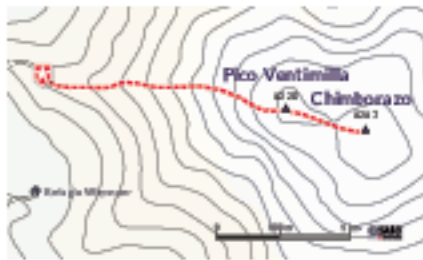
Goizpaxilko behera

etxean. Bertako egongela zabal eta argitsu a izango dugu atseden-toki hurrengo bi astetan. Beira luze batek hiriaren ikuspegi zabala eskaintzen digu bertatik eta goizeko lehen eguzki printzak gogor iristen zaizkigu. Honenbestez, goizeko seiak ingururako egunsentiak esnarazten gaitu, aurrez autoen soinuak esnatu ez bagaitu. Hamabi ordu besterik ez daramatzagu herrialdean eta jada merxan jartzea erabaki dugu. Etxetik irten eta aurkitu dugun okindegietakoa batean sabela betetzerekin batera egin dugu gora. Mendia dugu jomuga. Lehen tartetxoan errepide bazterretik egin ostean, larre piko batetik jarraitu dugu. Aldamenetan, teleferikoa gora-behera etengabean doa; igandeetako ohiko plana omen da hau: teleferikoan igo, mokadua, paseotxo, argazkia eta berrito behera. Bertan elkartu gara kablean gora etorri direnekin; hauek baldiz ez dirudi mendira joateko itxura handiegirik dutenik. Guk pare bat botila ur erosi eta umutian ikusten dugun Rucó Pichincharako norabidea hartu dugu. Bidean ez dugu jende askorik topatu, eguzkia bai ordea eta burua zein bisaiak gogor kiskali dizkigu. Tontorrera hurbildu ahala, jende

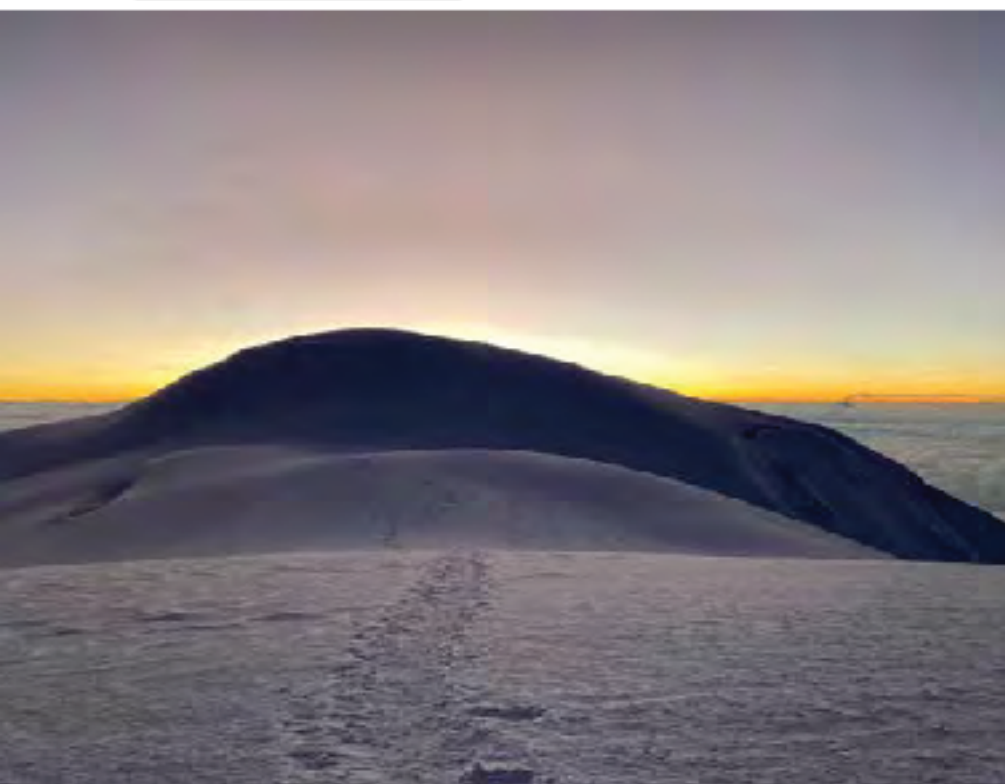
andana azaldu da alde bietan. Dirudienez, altuerak jendearen erritmoa mantsoarazi eta mendizale guztiak gailurrerako 200 edo 300 metro faltan den aldapa hondartsu pikoan elkartzen ditu. Guk ere arrasa estutu behar izan dugu morrenan aurrera egiteko. Lehenengo eguna izateko ez dago batere gaizki, 4696m-ko gailurra atsedean hartu eta behearako bidean jarri gara.

Biharamuna hiriaren erraiak ezagutzen eman dugu, batik bat historia ondare izendatutako inguruak. Kale garbi eta txukunak, kolonia garaiko eraikin koloretsuak ere dotoreak oso. Gainontzeko lekuak ere antzerakoak, garraio sarre ezin hobea eta errepide zabalak, bizikleta bideek ere hiri berriz kanpoaldetik joateko aukera ematen dute. Panecillos izeneko begiratokira igo gara eta Hego Amerikako hiriburua gehienak bezalaxe, hau ere amaiezina dela ikusi ahal izan dugu; erdialdeko zenbait guneetan elkartzen da dirua eta goi albotetan berriz diru eskasia. Gorakoan, bestalde, etxe atari batetik agurtzera atera zaigun zakur batek bere letaginen arrastoa utzi dit ipurmasailan. Datuzen egunetarako badugu mendi plana, Ibonek inguruko mendieta zirkuitu guztiak

ezagutzen baititu eta Pasochoa aldera bidali gaitu hankak lau mila metro inguruan gogortzera. Handik Tlinizatako aterpera

Chimborazoren galurra

egin dugu, bertan lo egiteko asmoarekin, ia bost mila metroan lo egitea ondo etorriko baitzaigu.

Gugandik hiruzpalau metrora, pare bat azeri atsegin azaldu zaizkigu

Magalean gaude, ezkerretara Hego gailurra eta honen parean Ipar gailurra; bertako arroka zorrotxei txundituta begira gabiltzela, aldamenean, gugandik hiruzpalau metrora, pare bat azeri atsegin azaldu zaizkigu. Pausu eta begirada lotzatiz jan e sike datozela dirudi eta bertako jabeak okela zatitxo bat eman die. Zintzo geratu dira atarian norbaitek jakí gehiago emango zain.

Bitartean, egunak iluntzeko joera hartu eta hasierako behe-lainoak elur malutekin zipiritindu du ingurua. Bihar goizean eguzkia izango omen dugu nagusi, baina kanpoan hotz da eta sukaideko epeltasunean goxo-goxo babestu gara gainontzekoekin solasten eta berri erakargarria eman digute. Hauetako batzuk eguna esnatu aurretik Ipar Tlinizara joatekotan dira, eta guk, gehiegi pentsatu gabe, haien arrastoa jarraitzea erabaki dugu.

Honenbestez, goizeko bostak jo aurretik jarri gara martxan lauko sokadaren itzalpean, eta egun sentiarekin batera azaldu dira gure begi-bistan Antisana, Cayambe, Cotopaxi, Chimborazo eta gainontzeko sumendi elurtu guztiak. Ikuspegi ederra utzi digu zeru oskarbiak eta sasoiatsu egin dugu gora laba-harri eta elur artean. Pausuren

Chimborazoren gailurraan Altor Arros plide etablot

batek urduritu gaituen arren, erraz iritsi gara 5126 m-ko tonorrera. Igoeran nahiz jaitsieran izugarri gozatu dugu, batez ere hareta-bidea korrika batean jaitsiz.

Esango nuke hurrengo goi-mendietarako prest gaudela, baina norik jakin. Badaezpada ere, Cotopaxi sumendira abiatu aurreko eguna erlaxatzeko baliatu dugu Papallactako

terma naturalei bisita eginez, sumendipetik datorren ur beroak on egingo digulakoan. Inguruan, bertako amuarraín goxoa afaidu eta etxerako bidea egin dugu gau ilunetan. Eguerdia aldera abiatu gara Jorgerekin Cotopaxiren magalean dagoen aterpetxera; autoa utzi dugun lekutik ordu erdi pasatxora dago eta gure harridurarako bertan

ez dugu mendizale askorik topatu; hiru bat sokadek bakarrik egingo dugu gora goizeko ordu batean.

Teilatuaeren babesa utzi eta ilargiaren arrastorik ez, zeru izarzua izango dugu lagun; kopeta-argia piztu eta ordu erdi ingunuz egin dugu gora kranpoisk jantzi bitartean. Elurra egoera ezin hobean aurkitu dugu eta

Cotopaxiren gailurrian, kraterarantz dugu

hotza ere jasagarria. Ermita oso onean egin dugu aurrera eta aurreikusitakoa baino azkarrago iristea komeni ez zaigunez, atseden hartu dugu izotzezko koba baten babesean. Erabateko isiltasunean goaz pauso bakoitzaren lastana sentituz eta egunsentiarekin batera zapaldu dugu gailur zuria biluzia. Ortzimugaren gormak koloreak zeharo liluratuta utzi gaitu, urruiñan Sangay sumendia laba kanporatzen eta tximiniatik errautsa dariola atzeman baitugu. Hatsa berreskuratu eta krateraren ertzean geratu gara, aldamenen dugun zulo sakon elurtuari so. Kono perfektu honen gainean egotea zinez da izugarria eta ametsetako inguruneak eskainitako operari eder honek erabat biziberritu gaitu.

**Sangay sumendia
laba kanporatzen eta
tximiniatik errautsa
dariola atzeman dugu**

Beharokan ez dugu presarik, baina eguzkiak gibelatik gogor jotzen duenez, kanal bat hautatu dugu jaisteko eta pauso arinez joan gara aterpeko gosariaren bila. Otordua ere, oraindik prestatzeko dagoenez, batzuk ohean eta besteak sukaldeko aulki gainean etzan gara bide-zama guztia alboratuz. Merezitako deskantsua izango dugu hurrengo egunetan begiz jota dugun Chimborazo sumendiari aurre egiteko. Egia da, Chimborazo aipatzen dugun bakoitzean ez dugula nahi genukeen berririk jasotzen; azken sasoiari mendizale dezente hil baita bertan. Elur jauzien arriskuak eta amildegi ertzeko xendak tentuz jokatzea eskatzen dute. Hala ere, aurreikuspenak itxaropentsuak dira eta saiakera bat egitea erabaki dugu. Honetarako, gertuko jateko batean cuy platerkada bat jatea dela onena iritzi dugu. Inguru honetako ohiko jaki hau atzema eta guzti aurkeztu digute, eta nahize eta itxura erakargarriegirik ez duen, haragi xamur honek erabat ase gaitu.

Azaria

Orain bai, iritsi da eguna, lau bat orduko auto bidaiari egin ostean iritsi gara Chimborazoko aterpe aidameneko gunera. Bi aterpe daude bertan, baina ezagutzen ez ditugun arrazoiengatik itoirik daude. Honenbestez, goi-kanpalekura joateko hautua egin dugu. Hasierako maldan eluraren arrastorik ez, baina azkar batean zapaldu behar izan dugu geruza zuria. Bost mila hiru ehun eta berrogeita hamar metroan dagoen goi-kanpalekura iristerako, elurra besterik ez dugu aurkitu. Ase denleku zoragarria da; lau bat domok osatzen dute kanpalekua eta bertan egin dugu otordua amatsaldeko bostak aldera. Eguna laino tuta dago, baina tarteka ostareek gauetan igaro behariko dugun horma izugarria erakusten digute. Afaltzen ari garela elur malutak hasi dira eta lau bat zentimetro pila tu dira aurrez zegoen izararen gainean; kezkatzeko inongo arrazoirik ez. Iluntzerako zaku barnean sartu gara orduko batzuk atsedean hartzean, baina parez-pare dugun erronkak ez digu behar bezala begirik biltzen utzi.

Gauerdiko iratzargailuak jo aurretik ireki ditugu begiak eta ordu bata ingururako marboan jarri gara. Oraingoan, hasieratik erabili behar izan ditugu kranpoiak aurrera egiteko eta lehentartea amildegi ertz estu batetik egin dugu, pausu bakoitza ondo neurtuz; ezkean harrira zein izotza, eskuinean, aldiz, sekulako zuloa. Eroso egin dugu aitzinera eta, ostean, piolet zorrotza ondo sartu beharreko metro batzuetako hormari aurre egin behar izan diogu. Igoerak ez du etenik eta pausarik gabeko aldapa dugu esperoan. Zeruan ia ikusten ez den ilargi fimiñoak ez du ingurua argitzen eta esne-bidea da gaurko ilunari distira ematen dion altxor bakarra. Aurreraxeago doazen kopeta-argiak noiz behinka sumatu arren, hau ei muzin egin eta gure erritmoan jarraitu dugu.

Esan bezala, ortzia zoragarri dago eta aldapa ez da makala; aurrera egitea besterik ez dugu eta gora egin ahala gure nekea ere areagotu egin da. Horma honek ez du amaierarik eta sigi-saga batean goaz igoeraren astuntasuna sentituz; altueraren eragina nabaria da eta hasieratik gogor jotzen du ten haize ufa-dek ez du te sobera laguntzen.

Mendiako prest

Egusentiko lehen argi ikaratiekin batera iritsi gara aurre gailurrera; tontor nagusitik 30 metro ziztrinmetara besterik ez. Hala ere, distantzia xume hau leize handi bihurtzen da samitan eta mendizale askok hementxe hartzen du itzulerarako bidea. Une batez, 6263 metroko gailurra ithe-sean sumatu dugu, baina zenbait metroko jaitiera leuna egin ondoren, gogor ekin diogu azken pendizari. Esfortzuak eragindaiko pauso baldarrez iritsi gara gailurrera eta orain arteko zeropeko hamar gradutik beherako tenperaturak eta etenik gabeko haize harroak aho ingurua erabat izoztuta utzi didate eta nekez ahoska dezaket. Hala ere, hala moduzko irribarreari eusten diogu malloek masailetatik behera egiten duten bitartean. Begirada lausotuak urruneko sumendi elurtuetan jarri du ardatza; ikusgarria da nola nabarmentzen diren laino geruzaren gainetik erabat sinke.

Ostertzetik agertzen ari den eguzkia ere inoiz eta inon baino gertuago dugun arren, ez du behar adina berotzen eta jaitzierako ahaleaginean bilatu behar izan dugu epeltasuna. Kostata baina, amasa bareak lagunduta zapaldu dugu berriro ere goi-kanpalekuko aterpe desiratua. Hasperen egin eta

su kaldeko eltzeari darion usain goxoaren bila abiatu gara; ez dago hau bezalakorik Edari bero eta platerkada on batek anima zartatuena ere senda dezake.

Bidaiaren hondarrean begi-bistakoa da gure zoriona, herriside basati honetara informazio gutxiarekin, baina gogo izugarri iritsi ondoren, aste-parean itsas-mailatik urrutira dauden altuera hauetan gozatzea lortu dugu, eta nola gainera, tarteka pentasaez in genituen sumendien tontorak zapalduz. Mendian aurkitu ditugu ziurgabetasuna eta bakoa, nekea eta indarra, eta honek ez du parekorik! Eguzkia egunero sortzen den moduan, guk ere gailur ezberdinen xerka jarraituko dugu. Mendi eta bizitza on!

IBILBIDEEN TRACK-AK:

COTOPAXI ↘

CHIMBORAZO ↘

